

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ZPRÁVA O EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2020

**Ministerstvo vnitra
Odbor bezpečnostní politiky
Praha 2021**

Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020 byla schválena vládou dne 21. června 2021 usnesením č. 563.

Text neprošel jazykovou ani stylistickou úpravou.

OBSAH

1. Úvod	4
2. Vymezení pojmů	5
3. Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020	8
3.1. Shrnutí	8
3.2. Pravicoví extremisté	9
3.3. Projevy předsudečné nenávisti	10
3.4. Paramilitární a domobranecké skupiny	12
3.5. Anarchistická scéna	12
3.6. Ortodoxní komunisté	13
3.7. Média šířící nenávistné předsudky	13
3.8. Nábožensky motivovaný extremismus	15
3.9. Další relevantní události související s extremismem a terorismem	16
4. Významná soudní rozhodnutí a jiné zajímavé případy	17
5. Statistiky nenávistně motivované trestné činnosti	21
5.1. Úvod	21
5.2. Celorepubliková policejní statistika	23
5.3. Policejní statistika podle skutků	24
5.4. Policejní statistika podle krajů	25
5.5. Trestná činnost motivovaná nenávistí vůči vybraným skupinám	26
5.6. Trestná činnost příslušníků bezpečnostních sborů	26
5.7. Trestná činnost příslušníků Armády ČR	26
5.8. Soudní statistiky	27
5.9. Statistiky Nejvyššího státního zastupitelství	28
5.10. Statistiky Probační a mediační služby	31

1. Úvod

Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020 (dále jen „Zpráva“) je předkládána na základě usnesení vlády ze dne 13. července 2020 č. 730. Vyhodnocení plnění Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti pro rok 2020 a Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti 2021–2026 a Akční plán boje proti extremismu a předsudečné nenávisti 2021–2022 jsou obsaženy v samostatných dokumentech.

Dokument nezachycuje všechny rasistické a xenofobní projevy zaregistrované na území ČR v roce 2020. Zpráva se vedle příslušníků či sympatizantů extremistických uskupení také zmiňuje o dalších nenávistných subjektech a jevech, které nenaplní definiční znaky pojmu extremismus, jež využívá Ministerstvo vnitra. Pro Ministerstvo vnitra není až tak zásadní politologické hledisko, ale spíše nenávistný prvek, který vychází z předsudečné paušalizace určitých společenských skupin.

Zpracovatelem zprávy je Ministerstvo vnitra. Podkladovými materiály přispěli zástupci zpravodajských služeb, Policie ČR, ministerstev spravedlnosti a obrany, Nejvyššího státního zastupitelství a Generální inspekce bezpečnostních sborů.

Divácké násilí, respektive chuligánství, je v rámci Ministerstva vnitra řešeno samostatně.

Dokument je zpracováván každoročně. Na základě poznatků v něm obsažených se přijímají nová opatření.

První pasáž o tuzemské scéně je zpracována z podkladů Bezpečnostní informační služby a Policie ČR, konkrétně specialistů na extremismus z Národní centrály proti organizovanému zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování a Krajských ředitelství Policie ČR. Kapitola obsahující významná soudní rozhodnutí a jiné zajímavé případy vychází z podkladů Nejvyššího státního zastupitelství.

Statistiky v následující části poskytly Policie ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Ministerstvo obrany, Nejvyšší státní zastupitelství, Ministerstvo spravedlnosti a Probační a mediační služba ČR.

2. Vymezení pojmů

Pojmem **extremismus** jsou dle Ministerstva vnitra označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy patří:

- úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy),
- svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy),
- nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy),
- svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy),
- volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy),
- ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy),
- svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod).

Extremistické postoje jsou způsobitelné přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém, tj. snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (totalitním nebo autoritářským režimem, diktaturou, anarchií). Tímto typem aktivit se zabývá Bezpečnostní informační služba na základě zákona č. 153/1994 Sb., dle § 5 písm. a).

Dokumenty Ministerstva vnitra tedy vychází z jednotného pojetí extremismu jako podhoubí aktivit zaměřených proti ústavnímu zřízení a jím chráněným hodnotám. Extremismus obvykle používá tyto instrumenty: historický revizionismus, sociální demagogii, aktivismus, podporu verbálního až fyzického násilí vůči oponentům a vůči apriori definovaným sociálním skupinám a konspirativní teorii. Ve světové politologické literatuře se obvykle rozlišuje extremismus levicový a pravicový a dále náboženský, ekologický a (v některých případech) národnostní (regionalistický). Poslední tři formy extremismu se v České republice vyskytují jen ojediněle, nebo vůbec ne, výklad se proto hlavně zaměřuje na extremisty pravicové (inspirované a používající v první řadě nacionální, rasovou, etnickou zášť, sympatizující s historickým fašismem nebo nacismem) a levicové (motivované především záští sociální, třídní, antikulturní, sympatizující s historickým komunismem nebo anarchismem).

Přestože v ideálním pravolevém modelu jsou levicový a pravicový extremismus protipóly, realita je komplikovanější, neboť svoji roli hraje sociálně kulturní a historický kontext, na jehož pozadí se projevy těchto ideálních typů manifestují. To vede k tomu, že se tyto protipóly mohou projevovat v jednotlivých oblastech protiústavního konání s velmi rozdílnou intenzitou, i k různě citlivému vnímání společenské nebezpečnosti těchto protipólů.

V právu není pojem extremismus nijak definován. Zejména v souvislosti s rasově motivovanou trestnou činností se můžeme setkat s pojmem **extremistická trestná činnost nebo trestná činnost s extremistickým podtextem**. Pod tímto pojmem Ministerstvo vnitra rozumí ty formy trestné činnosti, o nichž je důvod se domnívat, že byly extremistickými

postoji motivovány nebo ovlivněny. Alternativně lze v řadě případů používat i pojem kriminalita motivovaná rasovou, národnostní nebo jinou sociální nenávistí. Jde o jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku a jeho pohnutkou je apriorní nenávist vyplývající z příslušnosti adresáta útoku k rase, národnosti, náboženství, třídě či jiné sociální skupině, přičemž specifickým typem zařaditelným do této kategorie kriminality jsou také útoky proti symbolům či představitelům existujícího společenského systému, jsou-li motivovaná apriorní nenávistí vůči němu.¹

Ne všechny extremistické subjekty obsažené ve Zprávě se v roce 2020 dopouštěly nezákonné činnosti. Z dlouhodobého hlediska ale naplňují znaky extremismu, tak jak ho definuje Ministerstvo vnitra.

Zpráva vedle pojmu extremismus pracuje s označením projevy „**předsudečné nenávisti**“. Reaguje tím na fakt, že vliv tradičních extremistických subjektů slábne a jejich rétoriku a aktivity postupně přebírají jiné subjekty, které nelze jednoznačně označit za extremistické.

Projevy předsudečné nenávisti označují jednání, které je motivováno nesnášenlivostí a společenskými předsudky vůči určité skupině obyvatel. Zpravidla se jedná o skupiny definované rasou, národností, etnicitou, náboženstvím, sexuální orientací, politickým nebo jiným smýšlením, sociálním původem apod. Nemusí se jednat o skutečnou příslušnost k určité skupině, ale i o příslušnost domnělou (např. je-li osoba mylně považována pro tmavší pleť za Roma, ale ve skutečnosti není Rom). Takové projevy nemusí nutně naplňovat skutkovou podstatu některého z trestných činů. Může se jednat o fyzické násilí, slovní útoky či užívání urážlivé symboliky. Projevy předsudečné nenávisti se liší od extremistických zejména tím, že nemusí být spojeny s některou z protidemokratických, resp. protiústavních ideologií. Osoby, které se jich dopouštějí, nemusejí být nutně členové či příznivci extremistických hnutí. Rovněž u nich absentuje jasné volání po svržení systému pluralitní demokracie a jeho nahrazení systémem totalitním.

Rizika projevů předsudečné nenávisti jsou v řadě oblastí podobná s těmi, která představují extremisté. Níže jsou tato rizika popsána. Subjekty, které se jich dopouštějí:

- Neusilují o okamžité zničení demokratického systému, ale postupně ho oslabují.
- Nerespektují koncept základních lidských práv.
- Podněcují k nenávistným aktivitám další osoby.
- Šíří strach ve společnosti.
- Štěpí společnost, vyvolávají v ní antagonismy.
- Zlehčují osudy obětí totalitních režimů a obětí nenávistně motivované trestné činnosti.
- Při komunikaci s veřejností využívají dezinformace a konspirační teorie.
- Stávají se nástrojem vlivového působení zemí a skupin, které nerespektují principy pluralitní demokracie.

Projevy předsudečné nenávisti lze vysledovat u členů či příznivců celé řady politických či jiných společenských subjektů. Ve Zprávě jsou ovšem zmiňovány pouze subjekty, u kterých tyto projevy reálně představují dominantní složku jejich rétoriky a aktivit. V praxi se tak jedná např. o skupiny, u kterých kontinuálně převažují nesnášenlivé útoky proti

¹ Plné znění definice extremismu je k dispozici zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>.

Romům, imigrantům, muslimům či homosexuálům. Jiný ideologický program může zcela absentovat či představuje pouze doplňkovou složku.

U projevů předsudečné nenávisti jednotlivců jsou uváděny zejména osoby, proti kterým bylo vedeno soudní řízení v souvislosti s nenávisně motivovanou trestnou činností.

Pro Ministerstvo vnitra nejsou až tak významné politologické kategorie (např. zda se jedná o subjekt neonacistický, či neofašistický). Rozhodující je právě aspekt šíření nenávisti vzešlý z paušalizujícího předsudku. Právě projevy nenávisti pro určité skupiny obyvatel představují bezprostřední ohrožení.

S nenávisně se projevujícími subjekty úzce souvisí další dvě skupiny, a sice **paramilitární a domobranecké skupiny a média šířící nenávisné předsudky**. Funguje mezi nimi vzájemná symbióza. Domobranecké subjekty převzaly od části svého xenofobně orientovaného personálního substrátu nenávisti a nesnášenlivostí motivovaná ideová východiska. Média šířící nenávisné předsudky zase poskytují xenofobně orientovaným osobám a subjektům široký prostor a v některých případech pro xenofobně orientované publikum cíleně produkují zpravodajství, založené na dezinformacích a konspiračních teoriích.

Ministerstvo vnitra zavedením pojmu projevy předsudečné nenávisti reaguje rovněž na doporučení ze strany partnerských státních institucí, akademických odborníků a civilního sektoru.

Do levicově extremistického spektra jsou řazeny skupiny anarchistické a ortodoxní komunisté.

Kapitola věnovaná **nábožensky motivovanému extremismu** se věnuje nenávisným projevům, které ideologicky vycházejí z **extremistických výkladů** různých náboženských konceptů.

3. Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020

3.1. Shrnutí

Extremistická scéna a skupiny, jejichž ústředním tématem je šíření xenofobních myšlenek, byly **výrazně ovlivněny koronavirovou pandemií**. Příznivci subjektů z tohoto spektra často kritizovali vládní opatření a **přejímali různé dezinformace a konspirační teorie**.

Nemoc Covid-19 **příbrzdila veřejné aktivity neonacistů**, kteří se v průběhu roku 2019 začali opětovně mobilizovat. V roce 2020 se nejvýrazněji projeví, společně s chuligány, při střetech s policií na říjnovém protestním shromáždění na pražském Staroměstském náměstí. Pokračovala trestní řízení související s neonacisty a jinými pravicovými extremisty. Dělnická strana sociální spravedlnosti, Dělnická mládež a Národní demokracie nedokázaly zaujmout veřejnost.

Doménou pro šíření nenávistných projevů byl nadále internet, zejména pak sociální sítě. Pokračoval **trend agresivních výhrůžek a urážek protivníků**, včetně snahy o jejich dehumanizaci. Primárně byly verbální útoky vedeny proti muslimům, migrantům a Romům, spektrum napadaných osob se ale stále rozšiřuje.

Nejvýznamnějším uskupením s dominujícími xenofobními a vyhoceně nacionalistickými prvky zůstalo nadále hnutí **Svoboda a přímá demokracie**. To nepřipustilo, aby mu jiné podobné subjekty výrazněji odebraly sympatizanty. Proběhlo i několik „**vlasteneckých setkání**“ s účastí několika politiků a aktivistů z různých částí politického spektra, které spojuje vyhocený nacionalismus. Těmto akcím se dostalo zpravodajského pokrytí ze strany tzv. alternativních médií.

Domobranecské skupiny stagnovaly. Důvodem byly vnitřní neshody a obavy z postihu ze strany státu.

Anarchisté do veřejného dění nijak výrazněji nezasáhli. Pozornost si vysloužili pouze militantně se projevující jednotlivci svými radikálními texty zveřejňovanými na internetu.

Z hlediska mobilizace příznivců byli podobně neúspěšní i ortodoxní komunisté. Větší pozornost vyvolala pouze trestní řízení s představiteli komunistické moci v souvislosti s používáním střelných zbraní na československých hranicích a v souvislosti s operací Státní bezpečnosti s názvem Asanace.

Média šířící nenávistné předsudky nadále plynule produkovala xenofobní obsahy, dezinformace a konspirační teorie. Přispívala tak k polarizaci české společnosti a oslabování demokracie.

Z hlediska nábožensky motivovaného extremismu je hlavní výzvou **detekování případných zradikalizovaných jednotlivců**. Dokazují to i soudy s bratry Shehadehovými či obžaloba iráckého občana, který se měl zapojit do bojů ve své vlasti na straně teroristické organizace Islámský stát.

Ve sledovaném období soudy dále **odsoudily několik osob pro zapojení do konfliktu na východě Ukrajiny na straně separatistů**. Rovněž se zabývaly případy podpory a propagace terorismu a vyhrožování teroristickým útokem.

V roce 2020 bylo Policií ČR **zjištěno 134 trestných činů s nenávistným podtextem**. Za rok 2020 bylo policií evidováno celkem **92 stíhaných osob** u skutků s nenávistným podtextem. Pro trestné činy spáchané z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek bylo **obžalováno celkem 98 osob** (plus bylo podáno 17 návrhů na potrestání). **Odsouzeno** za ně bylo celkem **74 osob**.

V roce 2020 bylo zaznamenáno **celkem 188 akcí pořádaných nebo s účastí extremistů**. Celkem 151 náleželo do levicově extremistického spektra a 37 akcí do pravicově extremistického. Oproti roku 2019 lze sledovat meziroční pokles (celkem 292 akcí v roce 2019, 224 levicových extremistů a 68 pravicových extremistů).

3.2. Pravicoví extremisté

Pravicově extremistická scéna byla výrazně **ovlivněna koronavirovou pandemií**. Aktivisté z tohoto spektra často **přebírali různé dezinformace a konspirační teorie**.

Neonacisté, kteří v roce 2019 po dlouhodobé odmlce obnovili svou činnost, byli kvůli protipandemickým opatřením nuceni rušit své naplánované akce. Byli tak odkázáni na komunikaci ve virtuálním prostředí. S ohledem na zpřísnění postupu velkých platform proti nenávistným obsahům byli nuceni začít využívat méně známé komunikační služby s vyšší mírou anonymity. Tyto služby jsou oblíbené a využívány k získávání nových stoupenců i mezi zahraničními neonacisty, včetně militantních jednotlivců či skupin.

V lednu a únoru proběhly na území ČR utajené koncerty White Power hudby. Další plánované produkce byly pak zrušeny. Neonacisté se v době protipandemických opatření pokoušeli fanouškům zprostředkovat hudební vystoupení jejich oblíbených kapel formou online vysílání.

Hlavní událostí spojenou s neonacistickou a chuligánskou scénou se staly **říjnové nepokoje na pražském Staroměstském náměstí**. Představy militantů o zopakování několikahodinových potyček s bezpečnostními složkami z konce první dekády tohoto století se díky připravenosti policie nevyplnily. Na místě shromáždění se sešlo cca 500 hooligans a neonacistických aktivistů. Pro přestupkové jednání bylo zajištěno 130 osob, 14 osob bylo zadrženo pro trestnou činnost. Nepokoje byly posléze zneužity různými dezinformačními médii. Opět byla záměrně šířena nepodložená nařčení o policejních provokacích.

Neonacisté, zejména příznivci Národní a sociální fronty, se zúčastnili i několika akcí v zahraničí, zejména v Maďarsku a Polsku.

Policisté se zabývali i **třemi nakladatelstvími** nabízejícími k prodeji knihy a jiné předměty oblíbené v neonacistickém prostředí. Tyto případy vzbudily ohlas v České republice i v některých zahraničních zemích. Velmi intenzivně je vnímali členové komunit, které byly nejvíce postiženy nacistickými zločiny. Detektivové obvinili z podpory a

propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka a z výtržnictví jednoho člověka a právnickou osobu v souvislosti s produkcí nakladatelství Naše Vojsko.

Policisté, státní zástupci a soudci se v průběhu roku zabývali několika případy spojenými s nenávisnými projevy neonacistů a jiných pravicových extremistů. Tyto kauzy, které zahrnují i nenávisně motivované fyzické útoky, jednoznačně ukazují, že riziko neonacistického hnutí nelze v žádném případě podceňovat. Jeho příznivci představují nadále bezpečnostní hrozbu (nejen) pro etnické, náboženské, sexuální menšiny, osoby bez domova, příslušníky různých subkultur apod.

Národní demokracie a Dělnická strana sociální spravedlnosti představují již delší dobu marginální subjekty. Jimi pořádaná shromáždění se potýkají s nízkou účastí. Jejich rétorika kombinuje tradiční xenofobní výpady a komentáře k aktuálnímu dění, často kopírující názory obsažené v alternativních médiích. V říjnových krajských volbách oba subjekty neuspěly a jejich lídři z toho opět nevyvodili žádnou osobní zodpovědnost. Obě strany od sebe odděluje postoj k hnutí Svoboda a přímá demokracie. Zatímco předseda „dělníků“ Tomáš Vandas mu vyjádřil podporu, představitelé Národní demokracie se vůči hnutí stavěli velmi kriticky.

3.3. Projevy předsudečné nenávisti

Neextremistické skupiny s dominujícím xenofobním prvkem v průběhu roku průběžně šířily **nenávisné myšlenky namířené hlavně proti migrantům a muslimům**. Zejména v první polovině roku je např. označovaly za přenašeče onemocnění Covid-19. Pokračovaly rovněž slovní útoky namířené proti Romům a zahraničním dělníkům.

Nenávisné útoky byly namířeny i proti politickým protivníkům, občanským aktivistům a novinářům. Registrovány byly i případy vyhrožování. Na některé projevy verbální agrese na internetu reagovaly orgány činné v trestním řízení.

Pokračovala úzká **sympióza s dezinformačními weby**, od kterých xenofobní a populističtí politici a aktivisté ochotně přebírali různé konspirační teorie.

V průběhu koronavirové pandemie se zintenzivnila kritika Evropské unie a Severoatlantické aliance pro údajné nezvládnutí boje s nemocí. Často se objevovaly různé, mnohdy až absurdní, konspirační teorie o původu a šíření tohoto onemocnění.² Za vzor úspěšného boje s koronavirem byly dávány Rusko a Čína.

Příznivci xenofobních subjektů často **opakují myšlenky produkové prokremelskou propagandou**. Dokáží se na základě zpráv prokremelských webů prostřednictvím sociálních sítí rychle zmobilizovat. V praxi se to např. projevilo vysoce emotivní reakcí této scény na odstranění pomníku maršála Koněva v pražských Dejvicích a v souvislosti se záměrem postavit pomník Vlasovcům v pražských Řeporyjích. Tři pražští politici se stali terčem agresivních výhrůžek a urážek. Některými z nich se zabývala i Policie ČR.

² Vlivnými šířiteli těchto dezinformací byli i čelní představitelé hnutí Svoboda a přímá demokracie. Jeho předseda např. uvedl, že pandemie je v západních zemích zneužívána k zavedení eutanazie seniorů. Cílem má být údajně jejich likvidace. Seniori, zastánci tradičních hodnot, mají být prý nahrazeni agresivní imigrantskou populací.

Terčem ostré kritiky se stali i novináři věnující se této scéně, zejména pak zástupci České televize.³

V průběhu roku byly registrovány i dílčí předsudečnou nenávistí motivované incidenty. Některými z nich se věnovaly i orgány činné v trestním řízení. Vesměs se jednalo o výroky na veřejnosti nebo o komentáře na sociálních sítích, nicméně soudy řešily i případy fyzické agrese. Okresní soud v Přerově udělil podmíněné tresty manželskému páru za napadení skupiny romských dětí v Lipníku nad Bečvou v dubnu 2019.⁴ Pět let odnětí svobody zněl verdikt pro muže za rasově motivované napadení Roma v baru v Ostravě – Zábřehu v roce 2019.⁵

Subjekty na této scéně se, navzdory velmi podobným názorům, ani v roce 2020 nedokázaly sjednotit. Skupiny vzniklé v prostředí sociálních sítí se rozpadaly, jejich spojení s jinými se kvůli osobním animozitám rozpadala. Stále **chybí jednotící charismatická osoba**, kterou by akceptovali všichni, často ambiciózní, vůdci menších nacionalistických skupin.

Nejvýraznějším subjektem zůstalo hnutí **Svoboda a přímá demokracie**, které nepřipustilo, aby ho na pozici lídra „vlasteneckého“ spektra kdokoli ohrozil. Jednoznačně se to projevilo při říjnových krajských volbách, kde hnutí zastínilo všechny ostatní „pronárodní“ subjekty.⁶ Ve světle trvalých úspěchů hnutí Svoboda a přímá demokracie a pokračujících neúspěchů jiných subjektů začíná řada příznivců tohoto spektra, kteří dříve zaujímali vůči Tomiovi Okamurovi rezervovaný až kritický postoj, měnit názor.

V srpnu a září se uskutečnilo několik „**vlasteneckých setkání**“, kterých se zúčastnilo několik politiků a aktivistů z různých částí politického spektra. Tyto akce potvrdily trend navazování nových kontaktů čistě na bázi vyhroceného nacionalismu, často i mezi zástupci politických subjektů, které si jinak ideologicky oponují. V některých případech zavítali na tato vlastenecká setkání představitelé hnutí Svoboda a přímá demokracie. Zpravodajské pokrytí jim zpravidla poskytla alternativní média.

³ Předseda pražské organizace hnutí Svoboda a přímá demokracie vyzval např. k defenestraci vedení této veřejnoprávní instituce.

⁴ Muž dostal za trestné činy výtržnictví, ublížení na zdraví a hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob čtrnáctiměsíční podmíněný trest s tříletým odkladem, žena pak roční podmíněný trest s dvouletým odkladem. Poškozeným navíc musí zaplatit nemajetkovou újmu.

⁵ Odsouzený musí dále vyplatit 50.000,- Kč oběti v rámci dohody o narovnání.

⁶ Hnutí Svoboda a přímá demokracie získalo 6,13% hlasů a celkem 35 mandátů.

3.4. Paramilitární a domobranecké skupiny

Domobranecké skupiny vzniklé v reakci na migrační krizi procházely **obdobím stagnace**.

Národní domobranu ovlivnily spory uvnitř jejího velení. Někteří z jejích členů tyto neshody medializovali prostřednictvím dezinformačních webů.

Zemská domobrana ukončila svou činnost již na konci roku 2019 v reakci na novou zbraňovou legislativu, resp. nadstavbový zákon.⁷ Žádnou výraznou veřejnou aktivitu nezorganizovali ani Českoslovenští vojáci v záloze.

Domobranecké skupiny v obavě z postihu ze strany státu a s vědomím absence politické podpory fakticky rezignovaly na paramilitární činnost.⁸

Členové těchto uskupení se pravidelně zúčastňovali protestních shromáždění, jejichž tématem byla kritika vládních protipandemických opatření.

3.5. Anarchistická scéna

Uzavřená anarchistická komunita prakticky žádný zájem veřejnosti nevzbudila. Také ji postihla protipandemická opatření, která limitovala konání tradičních veřejných akcí a happeningů.

V roce 2020, stejně jako v předchozích letech, anarchisté stále častěji zdůrazňují ekologická témata. Nezřídka participují na aktivitách některých ekologických organizací.

Členové anarchistických kolektivů nadále vyjadřovali sympatie i zahraničním hnutím či skupinám. Jednalo se o subjekty fungující po celém světě, které podle nich vykazují anarchistické charakteristiky, nebo kterých se anarchisté tradičně zastávají.⁹ Mezi další témata těchto kolektivů nadále patřily solidární akce se stíhanými a vězněnými kolegy¹⁰ či podpora squattingu.

Militantní anarchističtí jednotlivci na internetu prezentovali texty, ve kterých byla pandemie popisována jako příležitost využít oslabení systému k jeho úplnému rozložení. Tyto osoby se inspirovaly zahraničními nepokoji, rabováním, stávkami či vzpourami ve věznicích.

Česká Antifašistická akce přestala podnikat přímé útoky proti neonacistům. Fakticky také ukončila publikování výsledků vlastního monitoringu pravicových extremistů.

⁷ Tento zákon zakazuje a trestá vznik ozbrojených skupin, jako jsou domobrany, milice nebo obdobné ozbrojené složky, které by chtěly své politické, náboženské nebo jiné obdobné cíle prosazovat ozbrojeným způsobem.

⁸ Velkým zklamáním pro domobrance byla podpora nové zbraňové legislativy od politiků, o kterých se domnívali, že jejich paramilitárním organizacím vyjadřují sympatie.

⁹ Např. Kurdové v regionu Rojava, migranti, sexuální menšiny, hnutí Black Lives Matter apod.

¹⁰ Např. osobám stíhaným v kauze Fénix II či ruským a běloruským anarchistům.

3.6. Ortodoxní komunisté

Ortodoxní komunistické skupiny byly aktivní převážně na internetu. **Jejich činnost, včetně Komunistického svazu mládeže a Levé perspektivy, nadále stagnovala.** Pozornost médií a veřejnosti si dokáží získat pouze někteří radikální členové Komunistické strany Čech a Moravy (dále jen „KSČM“).

Příznivci tohoto spektra nedokáží aplikovat komunistické myšlenky na aktuální dění v České republice, a proto se uchylují ke komentování dění v zahraničí, či k připomínání historických událostí. Jejich názory často připomínají oficiální propagandu v Československu v 80. letech minulého století. Zejména mezi osobami postiženými represí předlistopadového režimu pak vyvolávají některé výroky ortodoxních komunistů velké rozhořčení.

V aktuálních tématech se tito levicoví extrémisté někdy názorově setkávají s xenofobně se vyjadřujícími aktivisty a dezinformačními médii. Zejména nacházejí společnou řeč při kritice Evropské unie, Severoatlantické aliance, některých neziskových organizací apod. Rovněž podporují současnou politiku Ruské federace.

Zejména v prvním pololetí se ortodoxní komunisté intenzivně zabývali kauzami odstranění pomníku maršála Koněva a instalování řeporyjské pamětní desky věnované Vlasovcům. Často přitom opakovali tvrzení prokremelské propagandy o šíření „fašistických tendencí“ v ČR.

Ortodoxní komunisté rovněž reflektovali neúspěch KSČM v krajských volbách.¹¹ Dávali ho mj. za vinu některým politikům této strany, kteří jsou z jejich pohledu málo radikální a zřekli se zásadních komunistických myšlenek.

Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 1 zastavilo trestní stíhání vysokých představitelů komunistického režimu pro údajné zneužití pravomoci v souvislosti s používáním střelných zbraní na československých hranicích. Bývalý generální tajemník Komunistické strany Československa Miloš Jakeš v červenci 2020 zemřel, u bývalého předsedy vlády Lubomíra Štrougala a exministra vnitra Vratislava Vajnara znalci konstatovali duševní chorobu.

U Obvodního soudu pro Prahu 1 byly projednávány **obžaloby** ze zneužití pravomoci úřední osoby bývalých příslušníků Státní bezpečnosti **v souvislosti s operací Asanace.**¹² Dva bývalí příslušníci této instituce byli ke konci roku nepravomocně odsouzeni.

3.7. Média šířící nenávistné předsudky¹³

Tzv. dezinformační média dlouhodobě vykazují schopnost oslovit téměř celé extremistické či xenofobní spektrum.

¹¹ KSČM získala 4,75 % hlasů a celkem 13 mandátů.

¹² V rámci této operace se příslušníci Státní bezpečnosti v 70. a 80. letech minulého století snažili prostřednictvím trvalé šikany donutit některé odpůrce režimu k opuštění Československa.

¹³ Zpráva se prioritně zaměřuje na média, která nenávistná sdělení produkují dlouhodobě, přičemž tento typ obsahu tvoří podstatnou část jejich produkce.

V některých případech i produkují témata, na kterých se široká škála nenávisně se profilujících politiků a aktivistů dokáže shodnout. Příkladem může být kritika Evropské unie a Severoatlantické aliance. V uplynulém roce byly obě instituce kritizovány pro údajné nezvládnutí reakce na šíření onemocnění Covid-19. Příjemcům mediálních sdělení byly rovněž pravidelně předkládány různé **dezinformace a konspirační teorie týkající se této nemoci** a očkování proti ní. Někteří „reportéři“ poskytovali zcela alternativní živé pokrytí z protestů proti vládním omezením. Dezinformační média se snažila zdůrazňováním kritiky protipandemických opatření oslovit nové potenciální příznivce, zejména z řad profesních či jiných skupin, které jimi byly nejvíce postiženy.

Sázkou na jistotu při oslovování xenofobního publika jsou **obsahy namířené proti muslimům, imigrantům či Romům**. Některé weby trvale produkují i **antisemitské texty**, založené na teoriích o židovském spiknutí, resp. o údajné skryté snaze Židů oslabit jednotlivé národy a ovládnout je. Dochází i k šíření článků zpochybňujících zločiny holokaustu.

Na příkladu pokrytí pandemie koronaviru bylo možné vysledovat, že některá tato média dokáží paralelně produkovat naprosto protichůdná sdělení. Na jedné straně byla tato nemoc zlehčována a protipandemická opatření prezentována jako záminka k omezování osobních svobod, na straně druhé přinášela informace o tom, že jde o zákeřnou, nebezpečnou a záměrně vyvinutou biologickou zbraň, která je přenášena migranty. Byla podkopávána důvěra ve státní instituce, Evropskou unii a Severoatlantickou alianci. Naopak byly vyzdvihovány protipandemické aktivity Ruska a Číny. Objevily se i informace, že po pandemii má přijít finanční krize, na které plánují vydělat židovští bankéři.

V první polovině roku věnovala tato média velký prostor **kauzám pomníku maršála Koněva v Dejvicích a pomníku Vlasovcům v Řeporyjích**. Přebírala sdělení prokremelské propagandy, umně zjitřovala emoce a eskalovala nenávisné projevy.

Dezinformační média dále pravidelně útočila např. na Českou televizi, Bezpečnostní informační službu či českou eurokomisařku Věru Jourovou. Silné a často protichůdné pokrytí si vysloužily rasové nepokoje v USA¹⁴ a tamní volba prezidenta.

V případě pokrytí protestních shromáždění bylo zřejmé, že tato média dokáží zprostředkovat svým příznivcům po internetu **živé alternativní audiovizuální reportáže, zcela odlišné od zpravodajství seriózních médií**. Po říjnových nepokojích na Staroměstském náměstí byla částí této „žurnalistické“ komunity záměrně šířena zcela nepodložená tvrzení o policejních provokacích.

Ze strany těchto médií se zvyšuje i technická dovednost a schopnost orientace ve světě internetového zpravodajství. Vykazují zároveň i vysokou míru flexibility při obcházení omezení a zákazů namířených proti nenávisným obsahům ze strany velkých internetových platforem.

Ostravští detektivové **obvinili šéfredaktora rasistických Vlasteneckých novin Radka Veličku** z trestných činů hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod, vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci a vyhrožování s cílem působit na úřední

¹⁴ Na jedné straně byl dáván prostor rasistické verzi o kriminalitě černochů a diskriminaci bělochů, na straně druhé pak verzi o Americe jakožto rasistické zemi. Objevily se i konspirační teorie o tom, že rasové nepokoje řídí ze zákulisí židozedeňáci či přímo George Soros.

osobu. Ten byl zároveň nejprve Okresním soudem v Ostravě a posléze Krajským soudem v Ostravě odsouzen k podmíněnému trestu za výtržnictví.¹⁵

3.8. Nábožensky motivovaný extremismus

Součástí propagandy islamistických teroristických organizací byly různé konspirační teorie a dezinformace o původu nemoci Covid-19, o jejím potírání, příp. i tom, jak ji využít k oslabení Západu.¹⁶ Zahraniční extremističtí duchovní rovněž přicházeli s různými zdůvodněními příchodu pandemie. Vesměs zastávali názor, že se jedná o trest za hříchy či morální úpadek. V české muslimské komunitě ale tyto myšlenky nebyly nijak veřejně reflektovány.

V České republice nebyly v roce 2020 podle bezpečnostních složek zaznamenány žádné informace nasvědčující tomu, že by zde měl být spáchán nábožensky motivovaný teroristický útok. Nadále je však potřeba pracovat s **rizikem individuální radikalizace**. Významnými faktory jsou zejména propagandistické obsahy na internetu a kázání zahraničních extremistických duchovních. Podceňovat nelze ani negativní zkušenosti některých muslimů s islamofobními aktivisty. Česká muslimská komunita rovněž postrádá náboženské autority.

Výše zmíněná rizika podtrhují i proběhlá soudní líčení. Městský soud v Praze **odsoudil bývalého pražského imáma Sámera Shehadeha** za trestné činy účast na teroristické skupině a financování terorismu k deseti letům vězení. Sámer v listopadu 2016 pomohl svému bratrovi Omarovi odjet do Sýrie a vstoupit do teroristické organizace An-Nusra, později známé jako Džabhat Fatah aš-Šám (Fronta dobytí Sýrie). Přes prostředníky rovněž posílal teroristické organizaci peníze. Od listopadu 2018 pobýval ve vazbě. Jeho bratru soud v nepřítomnosti vyměřil 11 let vězení za účast na teroristické skupině a financování terorismu. Omarova žena Fátima (dříve Kristýna) Hudková dostala, rovněž v nepřítomnosti, za stejné trestné činy šestiletý trest vězení.¹⁷ Sámer Shehadeh odmítl rozhodnutí českého soudu s tím, že nerozhoduje podle práva šaría. Vrchní soud v Praze posléze oběma bratrům i Hudkové stvrdil vyšší trestu.

Dalším významným případem bylo **odsouzení Mohammeda Yousefa Al Samarraie** Krajským soudem v Pardubicích k tříletému podmíněnému trestu odnětí svobody s tříletou zkušební dobou za financování terorismu. Muž v roce 2017 poslal přes prostředníka svému synovi Watheqovi, členovi teroristické organizace Islámský stát, do iráckého Mosulu částku 2.000 amerických dolarů. Pražské Vrchní státní zastupitelství **proti Watheqovi podalo obžalobu**. Podle státního zástupce měl tento občan Iráku v roce 2015 z Prahy odletět do své vlasti, aby se připojil k Islámskému státu. Tam se měl zapojit mj. do bojových a propagandistických aktivit. Příklad byl přidělen Městskému soudu v Praze.

V průběhu roku byl pražským vrchním soudem snížen trest slovenskému konvertitovi k islámu Dominiku Kobulnickému ze šesti a půl roku na pět let vězení. Soud potvrdil spáchání trestného činu založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv

¹⁵ Velička v Ostravě – Porubě napadl městské strážníky, kteří na ulici zasahovali proti opilému a hlučnému muži.

¹⁶ Byly registrovány i výzvy k využití oslabení akceschopnosti bezpečnostních složek v souvislosti s pandemií k teroristickým útokům.

¹⁷ Hudková Omara podporovala, cvičila s ním se zbraní a podílela se vědomě na předávání peněz teroristům. Sama sebe označovala za mudžáhida.

a svobod člověka, ale zrušil odsouzení za trestný čin obecného ohrožení. Slovák byl rovněž na deset let vyhoštěn z České republiky. Koblunický podal dovolání k Nejvyššímu soudu.¹⁸

Jan Silovský, odsouzený k odnětí svobody za trestný čin podpory a propagace terorismu, požádal o podmíněně propuštění. Uvedl, že se vzdal muslimské víry a chce vést normální život.¹⁹

Poslanecká sněmovna po vzoru jiných parlamentů vyzvala ke zrušení konceptu dělení libanonského šíitského hnutí **Hizballáh** na politickou a vojenskou část a označila ho **jako celek za teroristickou organizaci**. Vyzvala rovněž vládu, aby tento posun v pohledu na toto uskupení prosazovala na úrovni Evropské unie. Představitelé Senátu odsoudili teroristické činy spáchané extremisty ve Francii. Česká policie po teroristickém útoku ve Vídni zvýšila ochranu tuzemských židovských objektů.

3.9 Další relevantní události související s extremismem a terorismem

V roce 2020 se české soudy zabývaly několika osobami, které se **zapojily do konfliktu na východě Ukrajiny**.

Tříletý trest odnětí svobody za trestné činy účasti na organizované zločinecké skupině a neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací udělil Vrchní soud v Praze **Pavlovi Kafkovi**.²⁰ Trest čtyř a půl roku odnětí svobody vyměřil Městský soud v Praze **Alexeji Fadzejevovi** pro trestný čin účasti na organizované zločinecké skupině. Bělorus byl soudem rovněž vyhoštěn z České republiky.²¹ Zatím nejpřísnější, patnáctiletý, trest odnětí svobody uložil Krajský soud v Ústí nad Labem **Oldřichu Grundovi** pro trestný čin teroristického útoku.²² Nejvyšší soud rozhodl i v kauze bývalého vojáka **Erika Eštua**. Odmítl dovolání nejvyššího státního zástupce a potvrdil dvouletý podmíněný trest s tříletým odkladem za trestný čin služby v cizích ozbrojených silách. Pražské vrchní státní zastupitelství podalo obžalobu za účast na bojích na východě Ukrajiny i proti **Lukáši Nováčkovi** z Karlovarska.²³

Na internetu bylo zveřejněno video s rozhovorem Jiřím Urbánkem a Pavlem Botkou, kteří bojovali na straně východoukrajinských separatistů. Oba Češi v něm uvedli, že se chtějí znovu zapojit do bojů a nechtějí se z obavy z trestního postihu vrátit do ČR. Dále se svěřili, že konvertovali k islámu.

Soudy se rovněž zabývaly několika případy **podpory a propagace terorismu**. Jednalo se o **schvalování teroristických útoků proti českým vojákům v Afghánistánu, střelby v mešitách v novozélandském městě Christchurch či útoku spáchaného A. B. Breivikem**. Za tyto texty uveřejňované na internetu byly udělovány podmíněné a finanční tresty.

¹⁸ Podle Vrchního soudu v Praze má Báňský úřad určit, zda se Koblunický skladováním chemikálií nedopustil přestupku.

¹⁹ V únoru 2021 byl Silovský na základě posudku z oborů psychologie a psychiatrie Okresním soudem v Lounech podmíněně propuštěn na svobodu.

²⁰ Krajský soud v Českých Budějovicích mu předtím uložil pouze tříletý podmíněný trest.

²¹ Rozsudek není pravomocný. Odvolání podal Fadzejev i státní zástupce.

²² Řízení bylo vedeno proti uprchlému.

²³ Obžalován je z trestného činu teroristického útoku.

Krajský soud ve Zlíně odsoudil k šestiletému vězení a následnému umístění do zabezpečovací detence muže z Uherskohradištska, který si na tzv. darknetu objednával z USA prudké jedy. Obžalován byl původně z pokusu o teroristický útok a nedovoleného ozbrojování, soud ho ale uznal vinným z pokusu o obecné ohrožení a pokusu o přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu. Podle znalce psychiatra je muž pro duševní nemoc a poruchu nebezpečný. Česká policie na případu spolupracovala s americkým Federálním úřadem pro vyšetřování (FBI).

Ve dvou případech se soudy zabývaly **vyhrožováním teroristickým útokem**, kdy se autoři výhrůžek **vydávali za příslušníky teroristické organizace Islámský stát**. V jednom případě byl pachatel odsouzen k nepodmíněnému trestu, ve druhém k podmíněnému. Detektivové se věnovali i případům vyhrožování teroristickým trestným činem u osob, které protestovaly proti protipandemickým opatřením.²⁴ Meziročně se zvýšil počet takto kvalifikovaných skutků. V roce 2020 jich bylo zaznamenáno šest.

Novým fenoménem se stalo vyhrožování či nepřiměřený nátlak směřující proti představitelům státní správy a samosprávy v souvislosti s jejich činností proti šíření onemocnění Covid-19. Případů, které byly kvalifikovány jako trestné činy, bylo celkem 110.

Na konci ledna došlo v Praze k incidentu, kdy se muž ozbrojený noži a teleskopickým obuškem neúspěšně domáhal vstupu do Poslanecké sněmovny. Po konfliktu s Ochrannou službou byl zadržen. Pražští detektivové muže obvinili z trestného činu násilí proti úřední osobě a vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci.

Okresní soud v Nymburce rozhodl o podmíněném propuštění Antonína Baldy, odsouzeného ke čtyřem rokům vězení za teroristický útok na železnici a za vyhrožování teroristickým trestným činem.

Konání letošních motocyklových jízd Cesty vítězství už tradičně pořádaných klubem Noční vlci bylo limitováno protipandemickými omezeními. Na území České republiky se jich zúčastnili jen členové českého oddělení Night Wolves MC Europe a jejich příznivci.

V průběhu roku platil 1. stupeň ohrožení terorismem.

4. Významná soudní rozhodnutí a jiné zajímavé případy

V roce 2020 mírně klesl počet extremistických trestných činů a trestných činů páchaných z pedsudečné nenávisti evidovaných Nejvyšším státním zastupitelstvím. Převažovaly přitom „online“ nenávistné komentáře proti migrantům, potažmo podporovatelům migrační politiky, jakož i proti romskému etniku zveřejňované zejména prostřednictvím sociálních sítí. Objevily se rovněž „tradiční“ projevy sympatií k nacistickému hnutí, a to zejména v podobě hajlování za současných verbálních prohlášení „Sieg heil“. V řádech jednotek pak docházelo také k fyzickým a slovním nenávistným útokům

²⁴ Medializovaný byl případ muže z Pardubic, který vyhrožoval teroristickým útokem, pokud nebudou otevřeny bary a restaurace.

na příslušníky menšin, především romského etnika. Ani v roce 2020 však podle zjištění státního zastupitelství nedošlo k rasově motivovaným útokům, jimiž by byla způsobena smrt.

Významná rozhodnutí Ústavního a Nejvyššího soudu

Ústavní soud se ve svém nálezu ze dne 19. 10. 2020 sp. zn. **III. ÚS 1412/20** zabýval problematikou tzv. předsudečné pohnutky u zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, 2 písm. f) trestního zákoníku. Tímto nálezem byla zamítnuta ústavní stížnost poškozeného podaná proti rozsudku soudu prvního stupně, který v násilném jednání obviněného neshledal předsudečný motiv s odkazem na zásadu *in dubio pro reo*. Ústavní soud přezkoumal ústavní stížnost z hlediska práva poškozeného na účinné vyšetřování na straně jedné a práva obviněného na spravedlivý proces na straně druhé se závěrem, že k porušení práva na účinné vyšetřování nedošlo, neboť nalézací soud posoudil přítomnost předsudečné pohnutky v jednání obviněného dostatečně důkladně a nestranně.

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2020 sp. zn. **6 Tdo 194/2020** byla řešena otázka subjektivní stránky u přečinu projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku v případě tzv. hajlování. Nejvyšší soud přitakal argumentaci nalézacího soudu, jenž dospěl k závěru o přímém úmyslu obviněného s tím, že hajlováním nepochybně vyjadřoval sympatie k hnutí fašismu, který prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, přičemž byl dobře obeznámen s problematikou neonacismu. Nadto lze zmínit, že skutková věta výroku odsuzujícího rozsudku popisovala hajlování jako gesto, které je v současnosti užíváno v rámci neonacistického hnutí navazujícího na hnutí německého nacionálního socialismu a jeho ideologii.

Nejvyšší soud pak ve svém usnesení ze dne 25. 11. 2020 sp. zn. **4 Tdo 1192/202** potvrdil odsouzení pro zločin založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku v mediálně známé kauze Dominika Kobulnického, který na svém veřejně přístupném facebookovém profilu prezentoval symboly teroristických organizací Kavkazský emirát a Islámský stát. Nejvyšší soud se zabýval zejména otázkou úmyslu veřejně propagovat hnutí, které hlásá především náboženskou zášť, s tím, že obviněný jako alespoň průměrně intelektově vybavený dospělý jedinec musel znát povahu činnosti jím propagovaných organizací jako šířitelů nesmiřitelného odporu a intolerance vůči každému člověku, který vyznává jiné či vůbec žádné náboženství, a stejně musel vědět, že tyto organizace k prosazování svých náboženských idejí a politických cílů neváhají sáhnout k brutálnímu násilí a teroru směřovanému vůči civilním cílům a k této formě „ozbrojeného boje“ podněcují i prostřednictvím propagandisticky laděných příspěvků na veřejně přístupných počítačových sítích jednotlivce především z řad muslimských komunit žijících v nearabských a sekulárních státech, přičemž skutečnost, že profil obviněného sledoval relativně úzký okruh osob, nebyl pro dovození jeho trestní odpovědnosti podstatný.

Vybrané významné či typické případy, v nichž bylo v roce 2020 zahájeno trestní stíhání, příp. vydáno pravomocné meritorní rozhodnutí:

Ze zajímavých případů extremistického či nenávistného charakteru řešených v roce 2020 lze předně poukázat na medializovaný případ Ing. Martina Langa, který na svém facebookovém profilu zveřejnil příspěvek, v němž kritizoval prezidenta a poslance hlasující pro schválení zákona o zdanění církevních restitucí, k čemuž mj. napsal, že „*takové zrůdy je*

nutné pozabíjet“. Státním zástupcem byl obžalován pro přečin podněcování k trestnému činu podle § 364 trestního zákoníku, nicméně soudem prvního stupně byla daná věc postoupena k jejímu projednání jako přestupku, kteréžto rozhodnutí bylo potvrzeno i usnesením Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2020 sp. zn. 8 Tdo 1171/2020 s tím, že z hlediska možnosti vyvození trestní odpovědnosti jde o hraniční případ, jehož posouzení jako přestupku je však dostačující s ohledem na pohnutku obviněného, který se snažil vyjádřit názor k otázce zdanění církevních restitucí. Naproti tomu odsuzující rozsudek pro přečin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku byl vydán ve věci obviněných, kteří v areálu hřbitova s památníkem Lety vylepili na informační tabuli text „*Památník věnovaný historicky posledním pracujícím romům na území České republiky*“. V neposlední řadě lze zmínit podání obžaloby v mediálně známém případě obviněných JUDr. Emericha Drtiny a jím vedené společnosti NAŠE VOJSKO-knižní distribuce s.r.o., která na svém internetovém e-shopu, jakož i v kamenné prodejně nabízela knižní díla (např. Mein Kampf) a upomínkové předměty (hrnky, kalendáře, apod.) s vyobrazením nacistických zločinců jako Adolf Hitler, Reinhard Heydrich atp. Předmětná věc byla původně policejním orgánem odložena podle § 159a odst. 1 trestního zákoníku s tím, že nejde o trestný čin, neboť obvinění neměli v úmyslu propagovat nebo podporovat hnutí ve smyslu § 403 trestního zákoníku, nicméně po kontrole skončené věci provedené Nejvyšším státním zastupitelstvím bylo zahájeno trestní stíhání a následně podána obžaloba na shora jmenované obviněné pro zločin založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku, když obvinění museli být nejméně srozuměni s tím, že svým jednáním relativizují nacistické zločiny a ideově podporují sympatizanty soudobého neonacistického a neofašistického hnutí.

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Liberci podal dne 20. 4. 2020 **obžalobu** na obviněného J. V. pro přečin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 odst. 1 písm. b) a přečin výtržnictví § 358 odst. 1 trestního zákoníku, kterých se měl dopustit tím, že téměř každou neděli od srpna 2017 do ledna 2020 měl v blízkosti Sboru Bratrské jednoty baptistů rušit přípravu a průběh bohoslužeb, když vulgárně urážel členy Sboru baptistů při příchodu na bohoslužby, vytrhával listy z Bible, plival do ní, křičel v průběhu bohoslužeb apod.

Rozsudkem Okresního soudu v Chomutově ze dne 13. 10. 2020 byl obviněný F. G. uznán vinným přečiny násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odst. 2 trestního zákoníku a schvalování trestného činu podle § 365 odst. 1 trestního zákoníku, jichž se dopustil tím, že na svém veřejně přístupném profilu v aplikaci Instagram umístil videozáznam (který byl později jinou osobou umístěn na webový portál YouTube), na němž schvaloval vraždu osoby romského etnika s tím, že „*pokud budou cikáni dělat nepokoje*“, tak přijede do Chomutova a všechny vyvraždí. Za uvedené jednání byl odsouzen k peněžitému trestu v celkové výměře 15.000 Kč a náhradnímu trestu odnětí svobody v trvání 1 měsíce.

V téže trestní věci byli **trestními příkazy** Okresního soudu v Chomutově odsouzeni čtyři obvinění pro přečin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku a dva obvinění pro přečin schvalování trestného činu podle § 365 odst. 1 trestního zákoníku, jelikož shora uvedený videozáznam obviněného F. G. veřejně komentovali různými podporujícími výroky. Pro předmětné jednání jim byly uloženy peněžité tresty nebo podmíněné tresty odnětí svobody.

Rozsudkem Okresního soudu pro Prahu 4 ze dne 1. 7. 2020 (který nabyl právní moci dne 7. 10. 2020) byl obviněný M. L. uznán vinným přečinem popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku, který spáchal tím, že na sociální síti Facebook vytvořil mj. veřejně přístupnou stránku nazvanou „Kuratorium“, na niž sdílel obrazové materiály s nacistickou tematikou, propagační materiály organizace Hitlerjugend či pozvánky na akce organizované současnými krajně pravicovými extremistickými uskupeními a později stránky nazvané „Emanuel Moravec, výročí úmrtí“, „Reinhard Tristan Eugen Heydrich pieta“ a „Rudolf Hess“, na kterých sdílel pozvánky na příslušné pietní akce. Pro uvedené jednání byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 20 měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v trvání 48 měsíců.

Rozsudkem Okresního soudu v Přerově ze dne 21. 12. 2020 byli obvinění manželé S. P. a P. P. uznáni vinnými přečinem ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1, 2 písm. b) trestního zákoníku, přečinem hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku a přečinem výtržnictví dle § 358 odst. 1 [příp. odst. 2 písm. a)] trestního zákoníku pro veřejné verbální napadení skupiny sedmi dětí ve věku 9 až 15 let pro jejich romský původ a současné fyzické napadení šesti z těchto dětí údery pěstí do obličeje, případně údery a kopy po jejich sražení na zem. Pro dané jednání byli odsouzeni k trestům odnětí svobody v trvání 14 a 12 měsíců, které jim byly podmíněně odloženy na zkušební dobu v trvání 3 a 2 let.

Rozsudkem Okresního soudu v Přerově ze dne 25. 6. 2020 byli obvinění manželé M. M. a D. M. odsouzeni pro přečin nebezpečného vyhrožování dle § 353 odst. 1, [eventuálně odst. 2 písm. c)] trestního zákoníku, přečin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a přečin výtržnictví dle § 358 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku, jichž se dopustili tím, že poškozeného napadali verbálně a fyzicky (hozením židle a cihly) pro jeho příslušnost k „bílé rase“, přičemž vyhrožovali zabitím jeho i jeho rodiny. Pro předmětné jednání jim byl uložen trest odnětí svobody v trvání 16 a 10 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou.

Rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 22. 10. 2020 byl mladistvý L. H. uznán vinným proviněním projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku, který spáchal tím, že v roce 2018 vytvořil e-shop za účelem prodeje propagačních materiálů s neonacistickými symboly (tzv. Černé slunce, znak Keltského kříže, symboliku Ku-klux-klanu atp.) a dané produkty nabízel do ledna 2020 prostřednictvím facebookového profilu s názvem „NORD HAUSSER“. Pro uvedené jednání byl odsouzen mj. k trestu odnětí svobody v trvání 3 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 1 roku. Státní zástupce OSZ v Olomouci podal proti odsuzujícímu rozsudku odvolání v neprospěch mladistvého s tím, že jeho jednání by mělo být posouzeno jako provinění založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku.

Rozsudkem Okresního soudu v Prostějově ze dne 12. 10. 2020 (který nabyl právní moci dne 28. 1. 2021) byl obviněný R. B. odsouzen pro přečin projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku, jehož se dopustil tím, že na své nákladní vozidlo viditelně umístil plechové cedulky se symbolikou říšské branné moci a neonacistickými kryptogramy, jakož i nálepky s nacistickou tematikou doplněnou o symboliku soudobých neonacistů, a dané vozidlo využíval k jízdám po České republice minimálně do ledna 2020. Pro uvedené jednání mu byl uložen trest odnětí svobody

v trvání 8 měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v trvání 18 měsíců a peněžitý trest v celkové výměře 15.000 Kč.

Trestním příkazem Okresního soudu v Jeseníku ze dne 16. 11. 2020 byli obvinění bratři M. T. a P. T. uznáni vinnými přečinem podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, který spáchali tím, že na veřejně přístupné facebookové skupině „Postřehy občana Javorníku“ komentoval obviněný M. T. fotografii romských dětí výrokem „*Postřilet, mrtví černý dobrý černý*“, s čímž vyjádřil obviněný P. T. slovy „*minimálně*“ a postupně umístily pod danou fotografii další obdobně laděné komentáře. Pro uvedené jednání byli odsouzeni k peněžitým trestům v celkové výměře 30.000 Kč a 13.000 Kč.

5. Statistiky nenávistně motivované trestné činnosti

5.1. Úvod

Policejní statistiky se zpracovávají na základě **Evidenčně statistického systému kriminality Policejního prezidia** (dále jen „ESSK“). **Statistická data Ministerstva spravedlnosti, z nichž vychází i Nejvyšší státní zastupitelství, mají jiný horizont vykazování než statistika policejní.** Není pro ně rozhodná doba, kdy se skutek stal, ale kdy státní zástupce zpracoval obžalobu, rozhodl o zastavení věci apod. Absence provázanosti těchto tří statistik je velkým handicapem, nicméně v současné době není technicky možné tento problém vyřešit.

Do roku 2009 se policejní statistiky řídily podle zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, ve znění pozdějších předpisů. Rozlišovaly tedy 7 krajů a hl. m. Praha. Od 1. ledna 2010 je členění statistik totožné s vyššími územně správními celky, rozlišují tedy 14 krajů. Tato změna komplikuje meziroční komparaci dat z hlediska krajů před a po roce 2009.

ESSK byl vytvořen v 70. letech minulého století. V současné době bylo shledáno mnoho ukazatelů jako zastaralých a nevyhovujících. Proto bylo v roce 2016 přistoupeno **k rozsáhlé rekonstrukci tohoto systému.** Cílem rekonstrukce je aktualizovat data na současné podmínky, zpřesnit je, zjednodušit jejich výpočet a zpřístupnit je široké veřejnosti ve srozumitelnější a dosažitelnější podobě.

Tato rekonstrukce se týká **přechodu na jiné softwarové vybavení. Je měněn způsob toku dat z informačního systému Evidence trestního řízení do ESSK. Jsou přehodnocovány i algoritmy počítající statistická čísla.** Rekonstrukce, vyhodnocování a úpravy systému probíhají za plného provozu a jsou doladovány průběžně. Důsledkem této rekonstrukce v konečné podobě bude neporovnatelnost dat s minulým obdobím, a to zejména v ukazatelích počtů stíhaných osob a jimi spáchaných skutků.

Byla provedena zásadní změna v systému počítání stíhaných osob. V minulosti se stíhané osobě přičítala pouze nejzávažnější trestná činnost. Spáchal-li pachatel v rámci jednoho čísla jednacího např. trestný čin vraždy a k tomu trestný čin zanedbání povinné výživy, pak byl jako stíhaná osoba započítán pouze u vraždy. V současné době bude při výpočtu stíhaných osob brána v potaz jeho veškerá trestná činnost. Ve statistice se to

projevuje tím, že pokud se budeme dotazovat na počet pachatelů pro celkovou trestnou činnost, vyjde rozdílné číslo, než budeme-li se dotazovat na počty pachatelů po jednotlivých druzích trestné činnosti a ty pak sečteme. **Jeden pachatel bude započten tolikrát, kolik druhů trestné činnosti spáchal.**

Statistiku trestné činnosti policistů dříve zpracovávala Inspekce Policie ČR, která však byla od 1. ledna 2012 nahrazena Generální inspekcí bezpečnostních sborů. Data od roku 2012 už poskytuje právě Generální inspekce.

V rámci nestandardních statistických výstupů jsou rovněž Policejním prezidiem zpracovávány od roku 2005 statistiky k zjištěným trestným činům s antisemitským podtextem²⁵. K 1. lednu 2005 byly v rámci ESSK rozšířeny číselníky k extremistické kriminalitě o kódy umožňující zvláště identifikovat trestné činy motivované náboženskou a národnostní nesnášenlivostí vůči Židům a judaismu, včetně útoků proti objektům židovských obcí a jejich zařízení, synagogám a židovským hřbitovům.

Od roku 2011 jsou ve Zprávě uváděny trestné činy motivované nenávistí vůči Romům. K této statistice je nutné doplnit vysvětlující komentář. V policejních statistikách se u obětí trestných činů nerozlišuje etnicita ani národnost. Lze pouze vysledovat, že obětí byl cizinec. V policejním ESSK se ale evidují trestné činy motivované národnostní nesnášenlivostí nebo nenávistí proti Čechům, Moravanům a Slezanům, Polákům, Němcům, Ukrajincům, Vietnamcům, Maďarům, Rusům a Rusínům, Romům, Židům, Arabům, Číňanům a jiným národnostem. Aby byl trestný čin motivovaný nenávistí vůči Romům vykázán v policejní statistice, musejí být splněny tyto podmínky: 1) policista při vyplňování Formuláře o trestném činu tento vyhodnotí jako trestný čin s extremistickým podtextem, 2) poškozený o sobě uvede, že je Rom, nebo se jedná o trestný čin proti objektu s jasným vztahem k romské národnosti (např. pachatel naspřejuje rasistický nápis na Památník romského holocaustu či Muzeum romské kultury apod.). V této statistice nejsou evidovány trestné činy proti Romům, u kterých nebyl prokázán protiromský podtext (např. když je Romovi ukraden automobil, aniž by pachatel věděl, že majitelem je Rom). Řada Romů v ČR se navíc k romské národnosti nehlásí. Čísla v této statistice jsou pouze orientační a mají omezenou vypovídající hodnotu.

Statistika Policie ČR je postavena pouze pro meziroční, nikoliv pro měsíční, porovnávání. Počítáno a porovnáváno je vždy období od 1. ledna do konce sledovaného období. Nelze tedy získat počty za jednotlivé měsíce. Vzhledem k tomu, že trestní řízení je probíhajícím procesem, prostým odečtem po sobě následujících období by bylo získáno jakési imaginární číslo, které za určitých okolností může nabývat záporných hodnot.

Celkový počet stíhaných osob není součtem hodnot, neboť osoba může spáchat trestnou činnost ve více krajích a zároveň více skutků a byla by započítána duplicitně. Toto platí od počátku roku 2016.

²⁵ V období před tímto rozšířením statistik docházelo v celé Evropě k nárůstu trestných činů s antisemitskou motivací. Téma antisemitismu se stalo prioritním jak pro Evropskou unii, tak pro mezinárodní organizace.

5.2. Celorepubliková policejní statistika

Pro následující statistické vyhodnocení byly jako činy s nenávisným podtextem započítány skutky vybraných takticko-statistických klasifikací označené příznakem extremismu.

Celkově bylo v roce 2020 na území České republiky spácháno 165.525 trestných činů. Na tomto čísle se činy s nenávisným podtextem podílely 0,09 %. V roce 2020 bylo Policií ČR zjištěno **134 trestných činů s nenávisným podtextem**. V meziročním srovnání došlo **k poklesu zjištěných nenávisných činů o 36**.

Z výše uvedených trestných činů **bylo objasněno 45,5 % tj. 61** (v roce 2019 to bylo 56,5 %, tj. 96 tr. č.).

Za rok 2020 bylo evidováno celkem **92 stíhaných osob** u skutků s nenávisným podtextem.

Celkový počet trestných činů s nenávisným podtextem zaevidovaných na území ČR v letech 2006 až 2020

Rok	Zaevidováno TČ	Podíl na celkové kriminalitě (%)	Objasněno TČ	Stíháno a vyšetřováno osob
2006	248	0,07	196	242
2007	196	0,05	119	181
2008	217	0,06	126	195
2009	265	0,08	186	293
2010	252	0,08	168	231
2011	238	0,08	157	246
2012	173	0,06	116	208
2013	211	0,06	144	198
2014	201	0,07	132	157
2015	175	0,07	114	154
2016	143	0,07	99	X
2017	153	0,08	102	132
2018	179	0,09	107	136
2019	170	0,09	96	122
2020	134	0,08	61	92

Zdroj: PCR, 2020

5.3. Policejní statistika podle skutků

Počty skutků

Takticko statistická klasifikace	období 1. 1. - 31. 12. 2020	
	registrováno	objasněno
úmyslné ublížení na zdraví (§ 145 - 146a)	3	3
nás. a vyhr. proti sk. obyv. a jednotl. (§ 352)	23	11
nebezpečné vyhrožování (§ 353)	0	0
poškození cizí věci (§ 228)	0	0
výtržnictví na sport. a veřej. akcích (§ 358)	1	1
sprejerství (§ 228/2)	5	1
hanobení národa rasy, etnické, jiné skup. (§ 355)	29	15
podněcování k národ. a rasové nenávisti (§ 356)	34	15
podpora a propagace hnutí (§§ 403, 404, 405)	39	15
CELKOVÝ SOUČET	134	61

Počty stíhaných osob

Takticko statistická klasifikace	období 1. 1. - 31. 12. 2020
	Počet
úmyslné ublížení na zdraví (§ 145 - 146a)	3
nás. a vyhr. proti sk. obyv. a jednotl. (§ 352)	11
nebezpečné vyhrožování (§ 353)	0
poškození cizí věci (§ 228)	0
výtržnictví na sport. a veřej. akcích (§ 358)	1
sprejerství (§ 228/2)	1
hanobení národa rasy, etnické, jiné skup. (§ 355)	13
podněcování k národ. a rasové nenávisti (§ 356)	11
podpora a propagace hnutí (§§ 403, 404, 405)	15
CELKOVÝ POČET	92

Nejčastěji byly v roce 2020 zastoupeny TČ evidované v takticko-statistické skupině „podpora a propagace hnutí“ (§§ 403, 404, 405) v počtu 39 skutků.

V případě stíhaných osob jich bylo nejvíce, celkem 15, stíháno pro TČ evidovaný v takticko-statistické skupině „podpora a propagace hnutí“ (§§ 403, 404, 405).

5.4. Policejní statistika podle krajů

Počty skutků

spácháno na území kraje	období 1. 1. - 31. 12. 2020	
	registrováno	objasněno
Hl. m. Praha	50	16
Středočeský	6	0
Jihočeský	6	4
Plzeňský	3	1
Ústecký	5	3
Královéhradecký	5	5
Jihomoravský	11	1
Moravskoslezský	14	11
Olomoucký	12	6
Zlínský	3	2
Vysočina	1	0
Pardubický	8	4
Liberecký	6	5
Karlovarský	4	3
ČR CELKEM	134	61

Počty stíhaných osob

spácháno na území kraje	období 1. 1. - 31. 12. 2020
	Počet
Hl. m. Praha	23
Středočeský	4
Jihočeský	3
Plzeňský	3
Ústecký	6
Královéhradecký	4
Jihomoravský	3
Moravskoslezský	8
Olomoucký	22
Zlínský	2
Vysočina	0
Pardubický	4
Liberecký	8
Karlovarský	3
ČR CELKEM	92

Za rok 2020 bylo registrováno nejvíce skutků s nenávistným podtextem v Praze (50) a dále pak v Moravskoslezském kraji (14) a v kraji Olomouckém (12). Nejvíce stíhaných osob u skutků s nenávistným podtextem bylo evidováno v Praze (23), dále pak v Olomouckém kraji (22).

5.5. Trestná činnost motivovaná nenávistí vůči vybraným skupinám

V roce 2020 bylo zaevidováno 27 trestných činů majících antisemitský podtext. Oproti roku 2019 došlo k nárůstu o čtyři skutky. Trestné činy s antisemitským podtextem v roce 2020 představovaly 20,1 % z celkového počtu trestných činů mající extremistický podtext. V roce 2019 se jednalo 13,5 %.

V roce 2020 bylo zaevidováno celkem 19 trestných činů motivovaných nenávistí proti Romům. Jde o pokles o 24 skutků oproti minulému roku. Tyto trestné činy se v roce 2019 podílely na celkovém počtu trestných činů s extremistickým podtextem 14, 2 procentními body.

V roce 2020 Policie ČR zaznamenala 9 trestných činů motivovaných nenávistí k muslimům. V roce 2019 jich evidovala 11. V roce 2020 Policie ČR evidovala také čtyři trestné činy motivované nenávistí k Arabům. Oproti roku 2019 se jedná o pokles o čtyři skutky.

5.6. Trestná činnost příslušníků bezpečnostních sborů

V roce 2020 byla vyšetřována trestná činnost mající znaky extremismu u jednoho zaměstnance bezpečnostního sboru. Jednalo se o přečin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, přečin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku.²⁶

5.7. Trestná činnost příslušníků Armády ČR

Vojenská policie nešetřila, ani neprověřovala žádný poznaček, trestní oznámení nebo podnět ve věci podezření ze spáchání trestného činu příslušníkem ozbrojených sil na jiném pro jeho rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení či vyznání (jednání s tzv. extremistickým podtextem), který by vyžadoval zahájit úkony trestního řízení ve smyslu příslušných ustanovení trestního řádu.

V Armádě ČR nebyl zaznamenán žádný výskyt projevů extremismu a předsudečné nenávisti. Nedošlo k žádnému propuštění vojáka ze služebního poměru z důvodu podporování, propagování nebo sympatizování s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou anebo rasovou

²⁶ Jednalo se o příspěvky na internetu.

zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob [§ 19 odst. 1 písm. m) zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů].

5.8. Soudní statistiky

V roce 2020 odsoudily soudy ČR pravomocně celkem 48.230 osob (v roce 2019 – 55.594, v roce 2018 – 54.488 osob, v roce 2017 – 55.069, v roce 2016 – 61.399 v roce 2015 – 65.569, v roce 2014 – 72.854, v roce 2013 – 77.976, v roce 2012 – 71.471, v roce 2011 celkem 70.160, v roce 2010 celkem 69.953), což představuje oproti roku 2019 pokles o 7 364 osob, tj. o 13,25 %. Z tohoto počtu bylo odsouzeno v roce 2020 celkem **74 osob** s rasovým podtextem. Tento počet představuje pouze 0,153 % z celkového počtu pravomocně odsouzených v tomto roce.

Ve srovnání s rokem 2020 zaznamenáváme **pokles počtu pravomocně odsouzených** za trestný čin spáchaný s rasovým podtextem (o 25 osob, tj. o cca 51 %, když v předchozím roce 2019 bylo za tyto delikty odsouzeno celkem 49 osob, v roce 2018 – 54 osob, v roce 2017 – 47 osob, v roce 2016 – 77 osob, v roce 2015 – 54 osob, v roce 2014 – 52 osob, v roce 2013 – 71 osob, v roce 2012 – 83 osob, v roce 2011 – 111 osob, v roce 2010 – 96 osob). Z uvedených údajů je zřejmé, že podíl těchto deliktů na celkovém počtu pravomocně odsouzených v ČR zůstává velmi nízký. V absolutních číslech pak osciluje v posledních letech mezi cca 50 až 100 pachatelů.

Pachatelé byli v roce 2020 odsouzeni za tyto trestné činy:²⁷

Trestný čin	Ustanovení tr. zákoníku (TZ)	Počet osob
		2020, (tr.z.40/2009)
Těžké ublížení na zdraví	§ 145	1
Ublížení na zdraví	§ 146	5
Porušování domovní svobody	§ 178	2
Krádež	§ 205	1
Nedovolené ozbrojování	§ 279	1
Násilí proti úřední osobě	§ 325	2
Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci	§ 352	13
Nebezpečné vyhrožování	§ 353	4
Hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení	§ 355	10
Podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod	§ 356	12
Výtržnictví	§ 358	29
Podněcování k trestnému činu	§ 364	1
Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka	§ 403	1

²⁷ Součet je větší než 74, protože jedna osoba může být (a často také je) odsouzená za více trestných činů.

Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka	§ 404	39
Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia	§ 405	7

V roce 2020 byli pachatelé těchto deliktů nejčastěji odsouzeni pro trestný čin projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 TZ – 39 osob. Následují odsouzení pro trestný čin podle § 358 TZ výtržnictví – celkem 29 osob a Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 TZ – 13 osob.

Za uvedené trestné činy s rasovým podtextem byl třem osobám uložen nepodmíněný trest odnětí svobody. Z odsouzených osob za trestné činy s rasovým podtextem nebyly soudy označeny žádné osoby jako recidivisté. Trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu soudy v roce 2020 pravomocně uložily 51 osobám. Trest obecně prospěšných prací byl uložen v šesti případech. Odsouzeni byli dva mladiství pachatelé a šest žen.

5.9. Statistiky Nejvyššího státního zastupitelství

Přehled o trestných činech spáchaných z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek v letech 2008–2020

Trestné činy spáchané z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek	Stíháno celkem osob	Obžalováno celkem osob
2008	200 (+41 ZPŘT)	185 (+40 ZPŘT)
2009	194 (+34 ZPŘT)	183 (+32 ZPŘT)
2010	225 (+63 ZPŘT)	213 (+58 ZPŘT)
2011	218 (+66 ZPŘT)	209 (+59 ZPŘT)
2012	224 (+65 ZPŘT)	213 (+61 ZPŘT)
2013	120 (+81 ZPŘT)	115 (+77 ZPŘT)
2014	139 (+45 ZPŘT)	129 (+43 ZPŘT)
2015	130 (+29 ZPŘT)	115 (+22 ZPŘT)
2016	95 (+33 ZPŘT)	92 (+30 ZPŘT)
2017	98 (+31 ZPŘT)	90 (+29 ZPŘT)
2018	144 (+33 ZPŘT)	128 (+31 ZPŘT)
2019	98 (+16 ZPŘT)	89 (+15 ZPŘT)
2020	113 (+22 ZPŘT)	98 (+17 ZPŘT)

V roce 2020 oproti roku 2019 došlo k **u nárůstu** počtu stíhaných osob pro trestné činy spáchané z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek (celkem 135 stíhaných osob; +21 oproti roku 2019). Trend započatý v roce 2016 byl zachován (s výkyvem v roce 2018) i v roce 2020. Za celé sledované období v předkládané tabulce byl

v roce 2020 evidován druhý nejnižší počet obžalovaných osob (98 obžalovaných osob, 17 návrhů na potrestání) pro tuto trestnou činnost.

V roce 2020 bylo v České republice **stíháno celkem 35.052 osob** (v případě zkráceného přípravného řízení se jednalo celkem o 32.792 osob). Obžalováno bylo v roce 2020 **celkem 30.941 osob** (u 30.911 osob byl podán návrh na potrestání). Podíl stíhaných osob (+ zkrácené přípravné řízení) za trestné činy spáchané z rasové, národnostní a jiné nenávistné pohnutky k celkovému počtu stíhaných osob (+ zkrácené přípravné řízení) činil **0,199 %**. V případě obžalovaných osob (+ podané návrhy na potrestání) za trestné činy spáchané z rasové, národnostní a jiné nenávistné pohnutky k celkovému počtu obžalovaných osob (+ podané návrhy na potrestání) se jednalo o **0,186 %**. Podíl trestných činů z nenávisti na celkovém objemu kriminality je tedy stále nízký.

Údaje o počtu stíhaných a obžalovaných osob pro trestné činy spáchané z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek v letech 2008–2020

ČR	§ 196/2 tr. zákona § 352/2 tr. zákoníku		§ 196/3 tr. zákona § 352/3 tr. zákoníku		§ 198 tr. zákona § 355 tr. zákoníku		§ 198a tr. zákona § 356 tr. zákoníku		§ 219/2g tr. zákona § 140/3g tr. zákoníku		§ 221/2b tr. zákona § 146/2e tr. zákoníku	
	stíháno	obžal	stíháno	obžal	stíháno	obžal	stíháno	obžal	stíháno	obžal	stíháno	obžal
2008	31	30	0	0	36	35	7	7	1	1	5	5
2009	33	32	6	6	19	19	7	4	0	0	19	19
2010	46	44	40	37	39	38	6	4	0	0	7	7
2011	41	39	38	37	35	35	5	5	1	1	17	16
2012	41	40	29	28	34	31	8	7	0	0	23	22
2013	15	15	5	5	27	25	2	2	0	0	21	21
2014	13	12	3	3	23	18	6	6	2	2	8	8
2015	17	15	5	5	25	24	4	3	0	0	6	5
2016	17	17	19	19	17	17	7	5	0	0	3	3
2017	10	8	3	3	10	9	6	5	0	0	13	12
2018	20	18	11	11	26	23	27	20	0	0	8	8
2019	26	26	8	7	22	19	20	15	0	0	4	4
2020	17	16	5	4	22	18	20	14	0	0	3	3

ČR	§ 222/2b tr. zákona § 145/2f tr. zákoníku		§ 235/2f tr. zákona § 175/2f tr. zákoníku		§ 257/2b tr. zákona § 228/3b tr. zákoníku		§ 260 tr. zákona § 403 tr. zákoníku		§ 261 tr. zákona § 404 tr. zákoníku		§ 261a tr. zákona § 405 tr. zákoníku	
	stíháno	obžal	stíháno	obžal	stíháno	obžal	stíháno	obžal	stíháno	obžal	stíháno	obžal
2008	9	9	0	0	2	2	29	29	72	61	8	6
2009	21	21	0	0	1	1	25	24	66	60	4	4
2010	1	1	1	0	1	1	39	38	42	40	2	2
2011	0	0	0	0	0	0	15	15	62	57	4	4

2012	2	2	2	2	1	0	27	27	52	49	5	5
2013	3	3	0	0	1	1	18	18	27	24	1	1
2014	3	3	1	1	3	3	15	15	57	53	5	5
2015	2	2	0	0	3	3	8	8	57	47	3	3
2016	1	1	0	0	3	3	0	0	27	26	1	1
2017	1	1	0	0	5	5	2	0	44	43	4	4
2018	1	1	3	3	2	2	6	6	31	28	9	8
2019	1	1	0	0	0	0	0	0	45	42	9	8
2020	2	2	0	0	1	1	2	2	38	35	3	3

K nejčastěji se vyskytujícímu trestnému činu ve sledované kategorii patřil i v roce 2020, stejně jako v předchozích letech, trestný čin projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku (38 stíhaných osob v roce 2020, 35 obžalovaných osob v roce 2020). Oproti roku 2019 byl zaznamenán pokles počtu stíhaných a obžalovaných osob.

Pokles v počtu stíhaných osob byl zaznamenán také v případě trestného činu násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci podle § 352 odst. 2 trestního zákoníku (-9 stíhaných osob oproti roku 2019, -10 obžalovaných osob oproti roku 2019), trestného činu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku (-6 stíhaných, -5 obžalovaných), trestného činu násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci podle § 352 odst. 3 trestního zákoníku (-3 stíhané, -3 obžalované) a trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 2 písm. e) trestního zákoníku (-1 stíhaná, -1 obžalovaná).

Téměř shodná data jako v předchozím roce byla zaznamenána v roce 2020 u trestného činu hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 trestního zákoníku a trestného činu podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 trestního zákoníku. Tyto dva trestné činy patří, po trestném činu podle § 404 trestního zákoníku, k nejčastěji se vyskytujícím trestným činům ve sledované kategorii.

Nárůst počtu stíhaných a obžalovaných osob, a to o jednotky, byl zaznamenán u trestného činu založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 trestního zákoníku (+2 stíhané a obžalované osoby oproti roku 2019), trestného činu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 2 písm. f) trestního zákoníku (+1) a trestného činu poškození cizí věci podle § 228 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku (+1).

Nulové hodnoty jsou evidovány dlouhodobě u trestného činu vraždy podle § 140 odst. 3 písm. g) trestního zákoníku, a to od roku 2015. V roce 2020 nebyla stíhána ani obžalována žádná osoba v případě trestného činu vydírání podle § 175 odst. 2 písm. f) trestního zákoníku.

Lze pozorovat **trend mírného poklesu „čisté“ propagace extremistických hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka, který je však vyvážen nárůstem nenávistných výroků na internetu, zvláště sociálních sítích.** Dlouhodobě se však nedaří efektivní postih těchto nenávistných výroků, zejména v důsledku jejich množství a obtíží spojených s prokázáním autorství těchto výroků.

Naopak **v případě postihu fyzických a verbálních útoků vedených pachatelem v přímém kontaktu s obětí lze konstatovat, že tyto případy se daří účinně postihovat, včetně dříve se vyskytujících problémů spojených s pečlivým objasněním pohnutky jednání.**

5.10. Statistiky Probační a mediační služby

Počet případů souvisejících s extremisticky motivovanými trestnými činy dosahuje u Probační a mediační služby dlouhodobě velmi nízké úrovně. **V roce 2020 se jednalo v celé ČR o 70 nových případů.** Od roku 2002 se podíl těchto trestných činů pohybuje v rozmezí od 0,2 % do 0,7 % nově evidovaných případů za rok. V roce 2020 tento podíl dosahuje hodnoty 0,3 % ze všech nových případů (22.122 případů). Meziročně se tak podíl případů s extremistickým podtextem zvýšil o 0,1 procentního bodu.

Počty případů trestné činnosti s extremistickým podtextem v jednotlivých soudních krajích a ČR v letech 2016-2020

Počet příp. /Kraj	2016			2017			2018			2019			2020		
	Ex.	(%)	Celkem	Ex.	(%)	Celkem	Ex.	(%)	Celkem	Ex.	(%)	Celkem	Ex.	(%)	Celkem
Praha	8	0,3	2733	6	0,2	2514	8	0,3	2564	12	0,5	2463	11	0,5	2338
Středoč.	6	0,2	3384	4	0,1	3112	8	0,3	3008	8	0,2	3298	7	0,2	2903
Jihoč.	4	0,2	1976	4	0,2	1780	1	0,1	1666	2	0,1	1796	4	0,3	1473
Západoč.	3	0,1	2728	4	0,2	2494	10	0,4	2500	8	0,3	2712	12	0,5	2403
Severoč.	19	0,4	5202	9	0,2	4850	12	0,3	4535	13	0,3	4738	8	0,2	4055
Východoč.	1	0,0	2615	7	0,3	2562	3	0,1	2410	5	0,2	2616	9	0,4	2199
Jihom.	13	0,3	4400	4	0,1	3955	9	0,2	3638	3	0,1	3549	4	0,1	3117
Severom.	4	0,1	5634	7	0,1	5293	9	0,2	4893	7	0,1	5208	15	0,3	4737
ČR	55	0,2	27548	44	0,2	25403	59	0,2	24047	54	0,2	25122	70	0,3	22122

Zdroj: export dat probační rejstřík AIS PMS 12/2020

Pozn.: Uvedené hodnoty jsou očištěny od postoupených spisů mezi jednotlivými kraji a středisky Probační a mediační služby.

Z pohledu struktury trestných činů tvořili skupinu případů s extremistickým podtextem zejména pachatelé trestného činu „Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci“ § 352 zákona č. 40/2009 Sb. (14,5 % TČ). Z dalších extremisticky motivovaných trestných činů byl také četný trestný čin „Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka“ § 404 zákona č. 40/2009 Sb. (11,9 % TČ). V 6,3 % případů byl zastoupen také trestný čin „Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob“ § 355 zákona č. 40/2009 Sb. Trestné činy § 356 a § 405 zákona č. 40/2009 Sb. se vyskytovaly v jednotkách případů. Ostatní trestné činy s extremistickým podtextem (§ 401-403 zákona č. 40/2009 Sb.) se v roce 2020 nevyskytovaly. Extremistický podtext byl také zaznamenán i v souvislosti či v kombinaci s jinými trestnými činy. Nejvíce byl spojen s trestným činem „Výtržnictví“ § 358 zákona č. 40/2009 Sb. (25,8 % TČ).